

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی تبریز
دانشکده پرستاری و مامائی تبریز
گروه مامایی
نیمسال اول ۹۱-۹۲

نام درس: بهداشت باروری ۴

نام مدرس: مژگان میرغفوروند

تعداد واحد: ۵+ واحد (۸ ساعت نظری)

تعداد دانشجویان: ۴ نفر

پیش نیاز: بهداشت باروری ۱، ۲، ۳

روز و ساعت تشکیل کلاس: چهارشنبه ۲-۱۲

رئوس مطالب

مفهوم کیفیت در خدمات بهداشتی- درمانی و نقش دولت ها در ارتقاء کیفیت، استانداردها، شاخص ها (Structure, Process, Outcome, Quality Assurance، مفهوم Quality Improvement، نحوه ارزشیابی پروژه-ها، مداخلات و برنامه های بهداشتی- درمانی، بررسی Cost-Benefit و Cost-Effectiveness، انواع سیستم های مدیریت و نگرش نوین در مدیریت، فرایند تعیین مشکل، تصمیم گیری و حل مسأله، سازماندهی و تخصیص منابع- رهبری و سرپرستی و اجرا و بسیج امکانات، سیستم اطلاعات در مدیریت و نظارت و ارزشیابی، الگوهایی برای مشارکت مردم در خدمات بهداشتی

هدف کلی درس

دانشجو پس از گذراندن این واحد قادر خواهد بود که:

خدمات بهداشتی مادر و کودک را برنامه ریزی و ارزشیابی نماید و همچنین توانایی مدیریت این خدمات را داشته باشد.

شرح درس: در این درس دانشجو ضمن برنامه ریزی در جهت اجرای مدیریت بهداشت مادر و کودک به ارزشیابی این برنامه ها و توانمندسازی آنان با استانداردسازی خواهد پرداخت.

جلسه اول

رئوس مطالب: مفهوم کیفیت در خدمات بهداشتی- درمانی و نقش دولت‌ها در ارتقاء کیفیت، استانداردها، شاخص‌ها (Structure, Process, Outcome)، نحوه ارزشیابی پروژه‌ها، مداخلات و برنامه‌های بهداشتی- درمانی، بررسی Cost-

Benefit و Cost-Effectiveness

اهداف جزئی

۱. کیفیت را تعریف و توصیف نماید.
۲. اجزای کیفیت در خدمات بهداشتی را تشریح نماید.
۳. چارچوب مفهومی کیفیت را بر اساس Bruce-Jain approach توضیح دهد.
۴. استاندارد را تعریف نموده و هدف از استانداردسازی را بیان نماید.
۵. فرآیند تنظیم استاندارد را توضیح دهد.
۶. فواید استفاده از استانداردها را برای مامایی و حرفه مامایی بیان نماید.
۷. نمونه ای از استاندارد سازمان بهداشت جهانی را برای مراقبت مادری و نوزادی بیان نماید.
۸. شاخص را تعریف نماید.
۹. مثالی از نحوه عملیاتی سازی سنجش یک متغیر پیچیده مانند دسترسی به خدمات بهداشتی را بیان نماید.
۱۰. انواع شاخص‌ها برای ارزیابی سیستم بهداشتی را نام ببرد.
۱۱. شاخص‌های Input (structure) را همراه با مثال و نحوه سنجش توضیح دهد.
۱۲. شاخص‌های process را همراه با مثال و نحوه سنجش توضیح دهد.
۱۳. شاخص‌های Output (direct result) را همراه با مثال و نحوه سنجش توضیح دهد.
۱۴. شاخص‌های Outcome (impact on population) را همراه با مثال و نحوه سنجش توضیح دهد.

جلسه دوم

رئوس مطالب: مفهوم Quality Assurance، مفهوم Quality Improvement، نحوه ارزشیابی پروژه‌ها، مداخلات و برنامه‌های بهداشتی- درمانی، بررسی Cost-Benefit و Cost-Effectiveness

اهداف جزئی

۱. سیر تحول مدیریت کیفیت فراگیر یا جامع (Total Quality Management) را توضیح دهد.
۲. بازرسی، کنترل کیفیت، تضمین کیفیت و مدیریت کیفیت فراگیر/ جامع و ارتقاء مستمر کیفیت را توصیف نماید.
۳. اجزای تضمین کیفیت را توضیح دهد.

۴. سطوح رضایت مشتری را توضیح دهد.
۵. جریان فعالیت های لازم جهت دستیابی به مدیریت کیفیت جامع را توضیح دهد.
۶. مشخصه های تعیین کننده کیفیت خدمات را بیان نماید.
۷. تکنیک های توانمندسازی کارکنان را توصیف نماید.
۸. مدیریت کیفیت و ارائه خدمت در سیستم های بهداشتی درمانی را توضیح دهد.
۹. خصوصیت هایی که باید در حفظ و ارتقاء کیفیت برنامه های بهداشت جامعه در نظر گرفته شود را بیان نماید.
۱۰. نقش کارکنان در کیفیت ارائه خدمات را توصیف نماید.
۱۱. ارتباط کیفیت و هزینه را بیان نماید.
۱۲. رده های اصلی هزینه کیفیت را بیان نماید.
۱۳. منظور از هزینه های پیشگیری یا Prevention Costs را بیان نماید.
۱۴. هزینه های ارزیابی یا Appraisal Costs را توضیح دهد.
۱۵. هزینه های عدم موفقیت داخلی یا Internal failure costs را توضیح دهد.
۱۶. هزینه های عدم موفقیت خارجی یا External failure costs را توضیح دهد.
۱۷. ارزشیابی را تعریف نموده و رویکردهای ارزشیابی را توضیح دهد.
۱۸. Cost-benefit analysis را توضیح دهد.
۱۹. Cost-effectiveness analysis را توضیح دهد.
۲۰. مزایا و معایب تحلیل سیستم را بیان نماید.

جلسه سوم

رئوس مطالب: انواع سیستم های مدیریت و نگرش نوین در مدیریت، فرایند تعیین مشکل، تصمیم گیری و حل مسأله، سازماندهی و تخصیص منابع- رهبری و سرپرستی و اجرا و بسیج امکانات

اهداف جزئی

۱. انواع مدیریت در عرصه بهداشت و درمان را نام ببرد.
۲. مدیریت خدمات بهداشتی را توضیح دهد.
۳. مدیریت منابع انسانی و فعالیت های آن را توضیح دهد.
۴. مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای را توضیح دهد.

۵. اهمیت نقش مدیریت در توسعه بهداشت حرفه ای را توصیف نماید.
۶. مدیریت مواد زائد بهداشتی و درمانی را توضیح دهد.
۷. مدیریت زمان و اصول آن را توضیح دهد.
۸. مدیریت مالی را توضیح دهد.
۹. مراحل سیستم اطلاعات سیاستگذاری مدیریت مالی را توصیف نماید.
۱۰. مدیریت مبتنی بر عملکرد را توضیح دهد.
۱۱. سازمان‌دهی را تعریف نماید.
۱۲. انواع سازماندهی و مزایا و معایب هر کدام را توضیح دهد.
۱۳. عناصر سازماندهی را توصیف نماید.
۱۴. تخصیص منابع را توضیح دهد.
۱۵. اهمیت تخصیص منابع را بیان نماید.
۱۶. عدالت در تخصیص منابع را توضیح دهد.
۱۷. جنبه‌هایی که باید در تخصیص منابع مورد توجه قرار گیرند، را توضیح دهد.
۱۸. سطوح تخصیص منابع را تشریح نماید.
۱۹. فرآیند تصمیم‌گیری در تخصیص منابع را توضیح دهد.
۲۰. Leadership یا رهبری را تعریف نماید.
۲۱. انواع رفتار Leadership را بیان نماید.
۲۲. سبک‌های رهبری را توضیح دهد.
۲۳. مفهوم سرپرستی را بیان نماید.
۲۴. مسئولیت‌های سرپرست را توضیح دهد.
۲۵. ویژگی‌های ارتباطی سرپرست را توصیف نماید.
۲۶. وظایف سرپرست را بیان نماید.
۲۷. اجرا (Implementation) را تعریف نماید.
۲۸. مراحل اجرا را توضیح دهد.
۲۹. نگرانی‌ها یا Concerns مطرح شده همراه با اجرا را بیان نماید.

۳۰. بسیج منابع و امکانات را توضیح دهد.

جلسه چهارم

رئوس مطالب: سیستم اطلاعات در مدیریت و نظارت و ارزشیابی، الگوهایی برای مشارکت مردم در خدمات بهداشتی

اهداف جزئی

۱. انواع اطلاعات در سیستم خدمات بهداشتی را بیان نماید.
۲. مدل Donabedian را تشریح نماید.
۳. چرخه Deming را توضیح دهد.
۴. برنامه‌ریزی و نیازهای اطلاعاتی را برای آن توضیح دهد.
۵. روش‌های جمع‌آوری اطلاعات را توضیح دهد.
۶. کیفیت اطلاعات را توضیح دهد.
۷. سیستم اطلاعات بهداشتی (HIS) را توصیف نماید.
۸. اجزای HMIS را تشریح نماید.
۹. مفهوم مشارکت را بیان نماید.
۱۰. اهمیت مشارکت جامعه در سلامت را توضیح دهد.
۱۱. فواید مشارکت را بر روی افراد، جامعه، برنامه‌های ارتقای سلامت و سیاست سلامت عمومی بیان نماید.
۱۲. مدل مفهومی مشارکت را تشریح نماید.
۱۳. پیامدهای مشارکت را نام ببرد.
۱۴. مشارکت را از نظر تعهد نامه‌های بین المللی بیان نماید.
۱۵. رویکردهای مشارکت را توضیح دهد.
۱۶. سطوح مشارکت را توصیف نماید.
۱۷. توسعه جامعه را تعریف نموده و هدف آن را بیان نماید.
۱۸. مراحل فرآیند توسعه جامعه برای یک طرح ارتقای سلامت را بیان نماید.
۱۹. پیامدهای مورد انتظار از مشارکت افراد و جوامع را بیان نماید.

منابع فارسی

۱. مدیریت کیفیت فراگیر در بهداشت و درمان. طبیبی، جمال الدین. (منبع پیشنهادی در سرفصل دروس)

۲. مساله یابی در سیستم های بهداشتی، درمانی. حیطه محسن، پرویزی موسی الرضا (منبع پیشنهادی در سرفصل دروس)

۳. مدیریت پرستاری و مامایی. هرو آبادی شفیقه، مرباغی، اکرم. (منبع پیشنهادی در سرفصل دروس)

۴. ارزیابی مراقبت های بهداشتی و درمانی و استانداردهای بیمارستانی. صدقیانی ابراهیم. (منبع پیشنهادی در سرفصل دروس)

۵. مدیریت و نظارت در مراکز بهداشتی درمانی. حیطه، محسن. پرویز، موسی الرضا. آخرین چاپ (منبع پیشنهادی در سرفصل دروس)

English references

۱. Uta Bischof (۲۰۰۵). Indicators. Heideberg University.
۲. World Health Organization. (۲۰۰۸). Framework and Standards for Country Health Information Systems. Second edition. Available at: <http://www.healthmetricsnetwork.org>.
۳. World Health Organization. (۲۰۱۱). Strengthening Midwifery Toolkit (Module۳). Developing Standards to Improve Midwifery Practice. Available at: (http://www.who.int/about/licensing/copyright_form/en/index.html).
۴. World Health Organization. (۲۰۱۱). Quality of care in the provision of sexual and reproductive health services. Available at: http://www.who.int/about/licensing/copyright_form/en/index.
۵. McKenzie J.F., Stemler J.L., Neiger, B.R. (۲۰۰۵). Planning, implementing& evaluation health promotion program. Fourth Edition, San Francisco: Pearson.
۶. Naidoo, J., Wills, J. (۲۰۰۵). Health promotion foundations for practice. Second Edition. Harcourt publisher.

نحوه اداره کلاس

۱- سخنرانی

۲- پرسش و پاسخ

۳- حل مسئله

۴- بحث گروهی

۵- ارائه کنفرانس توسط دانشجویان

۶- تکالیف دانشجویان

شیوه ارزشیابی دانشجو:

حضور فعال در کلاس (۱۰٪)، ارزشیابی تکالیف محوله (۳۰٪)، شرکت در امتحان میان ترم (۱۰٪)، ارزشیابی پایان ترم از کل مطالب تدریس شده به صورت تشریحی، چهارگزینه ای، جابجایی (۵۰٪)